

LWA.430.3.2024

Nr ewid. 55/2024/P/24/001/LWA

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie w 2023 r. planu finansowego Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

p.o. Dyrektor Delegatury NIK w Warszawie

Stanisław Jarosz
/podpisano elektronicznie/

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, czerwiec 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. OCENA OGÓLNA.....	5
3. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO POLSKIEGO INSTYTUTU SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH	6
3.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO	6
3.2. SPRAWOZDANIA	9
4. INFORMACJE DODATKOWE.....	11
5. ZAŁĄCZNIKI	12
5.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ POLSKIEGO INSTYTUTU SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH	12
5.2. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO POLSKIEGO INSTYTUTU SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH	13
5.3. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI.....	15

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Ocena wykonania w 2023 r. planu finansowego Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności

Zakres kontroli

- realizacja planu finansowego,
- realizacja zadań,
- prawidłowość i rzetelność sprawozdań.

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych¹ został utworzony na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych² jako państwowa osoba prawna nadzorowana przez Ministra Spraw Zagranicznych.

Instytut jest jednostką sektora finansów publicznych, o której mowa w art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³.

Do zadań Instytutu, określonych w ustawie o PISM, należy:

- prowadzenie badań naukowych w zakresie spraw międzynarodowych,
- przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych z zakresu spraw międzynarodowych,
- doskonalenie zawodowe kadr wykonujących zadania w zakresie stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej,
- upowszechnianie w społeczeństwie polskim wiedzy z dziedziny współczesnych stosunków międzynarodowych,
- utrzymywanie kontaktów z ośrodkami szkoleniowymi, naukowymi i politycznymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą,
- gromadzenie specjalistycznego księgozbioru i dokumentacji naukowej, a także prowadzenie otwartej działalności bibliotecznej,
- działalność wydawnicza.

W 2023 r. Instytut zrealizował przychody w wysokości 21 568,7 tys. zł, a koszty w kwocie 21 007,0 tys. zł. Źródłami przychodów były przede wszystkim: dotacja podmiotowa w wysokości 20 281,0 tys. zł (94% ogółu przychodów) oraz przychody z prowadzonej przez PISM działalności w wysokości 976,9 tys. zł (4,5% ogółu przychodów). Na koniec roku na rachunkach bankowych Instytut posiadał 2256,9 tys. zł.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴.

¹ Dalej także: Instytut, PISM.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 720, dalej: ustawa o PISM.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia w formie opisowej
wykonanie planu
finansowego PISM
w 2023 r.

Kontrola wykonania planu finansowego na 2023 r. Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych wykazała, że przychody Instytutu zostały wykonane na poziomie 99% (21 568,7 tys. zł) i były wyższe o 15,2% od zrealizowanych w 2022 r. (18 730,5 tys. zł). Główne źródło przychodów (94%) stanowiła dotacja podmiotowa z budżetu państwa w wysokości 20 281,0 tys. zł, która została wykorzystana w całości. Pozostałe przychody Instytutu były wyższe o 52,1% w porównaniu do 2022 r. i pochodziły przede wszystkim z prowadzonej działalności szkoleniowej, wydawniczej, z realizowanych projektów badawczych oraz z odsetek bankowych.

Badanie 11,3% ogółu kosztów Instytutu w 2023 r. wykazało, że zostały one poniesione na cele związane z realizacją zadań statutowych PISM z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych. Instytut terminowo dokonywał płatności z wyjątkiem jednego przypadku. PISM prawidłowo wykorzystał otrzymaną z budżetu państwa dotację podmiotową na sfinansowanie działalności bieżącej Instytutu i realizację zaplanowanych zadań. PISM osiągnął w 2023 r. nadwyżkę przychodów nad kosztami na poziomie 561,7 tys. zł. W Instytucie w 2023 r. prawidłowo gospodarowano wolnymi środkami.

Na obniżenie oceny wykonania planu finansowego PISM w 2023 r. wpływ miała nieprawidłowość polegająca na udzieleniu zamówienia na druk i dostarczenie materiałów wydawniczych o łącznej wartości 213,0 tys. zł (232,4 tys. zł brutto) bez stosowania przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁵.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez Instytut sprawozdania za 2023 r. Sprawozdania z wykonania w 2023 r. planu finansowego Instytutu oraz dotyczące stanu zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji za IV kwartał 2023 r. zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz, z wyjątkiem sprawozdania z wykonania planu finansowego, pod względem merytorycznym.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planu finansowego PISM została przedstawiona w załączniku nr 5.1. do Informacji.

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm., dalej: ustawa Pzp.

3. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO POLSKIEGO INSTYTUTU SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH

3.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO

3.1.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW

Instytut zrealizował w 2023 r. przychody kwocie 21 568,7 tys. zł, tj. niższej od zaplanowanej o 1,0% (o 212,3 tys. zł) oraz o 15,2% wyższej w porównaniu do roku poprzedniego (18 730,5 tys. zł).

Głównym źródłem przychodów była dotacja podmiotowa z budżetu państwa w wysokości 20 281,0 tys. zł (94% ogółu przychodów). Pozostałe przychody w wysokości 1287,7 tys. zł pochodziły w szczególności z prowadzonej działalności – 976,9 tys. zł (z czego: 482,8 tys. zł – z tytułu prowadzonych szkoleń, 192,4 tys. zł – z realizowanych projektów badawczych, 173,5 tys. zł – z tytułu sporządzonych ekspertyz, opinii i raportów oraz 128,2 tys. zł – z działalności wydawniczej) oraz z tytułu odsetek bankowych – 242,1 tys. zł.

W 2023 r. dotacja podmiotowa została wykorzystana w całości. Kwota wykorzystanej dotacji była wyższa o 13,4% w porównaniu do 2022 r. (17 884,0 tys. zł) oraz o 41,8% i o 72,3% w porównaniu do roku odpowiednio: 2021 i 2020⁶. Wzrost dotacji spowodowany był głównie dostosowaniem budżetu Instytutu do aktualnych celów i zadań, w tym m. in. utworzenia oraz funkcjonowania jednostek w Brukseli, Waszyngtonie i Berlinie, a także zwiększonym poziomem inflacji, wzrostem płacy minimalnej oraz kosztów funkcjonowania i organizacji wydarzeń o strategicznym znaczeniu (konferencja PISM Strategic Ark, Forum Belwederskie).

Pozostałe przychody PISM były niższe od zaplanowanych o 14,2% oraz wyższe o 52,1% w porównaniu do roku poprzedniego⁷. Osiągnięcie niższych od zaplanowanych pozostałych przychodów wynikało m.in. z mniejszej liczby: zrealizowanych szkoleń, uczestników szkoleń otwartych, sprzedanych publikacji oraz ostatecznej wysokości przychodów z grantów/projektów, która zależna jest zazwyczaj od rzeczywistych wydatków czy terminu potwierdzenia realizacji.

Przychody z działalności PISM w latach 2020-2023 wykazywały tendencję wzrostową, z wyjątkiem 2022 r.⁸ Wzrost ten wynikał m.in.: z większej liczby szkoleń z protokołu dyplomatycznego i przeszkolonych osób, realizacji zadań o większym poziomie złożoności i czasochłonności oraz uruchomienia w grudniu 2022 r. sklepu internetowego i zwiększenia liczby platform sprzedających publikacje w wersji elektronicznej.

Stan należności Instytutu na 31 grudnia 2023 r. wyniósł 191,8 tys. zł, w tym zaległości w kwocie 4,4 tys. zł, dotyczące nieuiszczonych w terminie przez dwóch kontrahentów opłat z tytułu zakupu publikacji (zostały uregulowane w styczniu 2024 r.). W porównaniu do 31 grudnia 2022 r. stan należności zmniejszył się o 31,1 tys. zł (o 13,9%), w tym zaległości o 1,5 tys. zł (o 23,4%)⁹.

W 2023 r. Dyrektor Instytutu nie umarzał, nie odraczał i nie rozkładał na raty należności.

3.1.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW

Plan finansowy Instytutu na 2023 r. po zmianach obejmował koszty w kwocie 21 781,0 tys. zł. Wykonanie kosztów wyniosło 21 007,0 tys. zł, co stanowiło 96,4% planu i było wyższe o 14,2% w porównaniu do 2022 r. (18 390,1 tys. zł). Było to spowodowane głównie wzrostem: wynagrodzeń w wyniku podwyższenia kwot bazowych dla osób objętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń, wynagrodzenia minimalnego, a także cen towarów i usług.

W 2023 r. w PISM nie planowano i nie realizowano wydatków majątkowych.

⁶ Wysokość dotacji wykorzystanej w poprzednich latach wyniosła: w 2020 r. – 11 770,1 tys. zł, w 2021 r. – 14 304,7 tys. zł.

⁷ Na 2023 r. pozostałe przychody Instytutu zaplanowano w wysokości 1500 tys. zł, co stanowiło 177,2% wykonania w 2022 r.

⁸ W latach 2020-2023 przychody z działalności PISM wyniosły odpowiednio: 934,9 tys. zł, 967,6 tys. zł, 846,5 tys. zł i 1 287,7 tys. zł.

⁹ Na koniec 2022 r. stan należności ogółem wyniósł 222,9 tys. zł, w tym zaległości – 5,9 tys. zł.

W planie finansowym PISM na 2023 r. (w układzie memoriałowym), jak i w sprawozdaniu z wykonania planu finansowego nie zostały wyodrębnione koszty realizacji zadań ustawowych¹⁰. Koszty ogółem stanowiły koszty funkcjonowania (w podziale na rodzaje kosztów), w tym pozostałe koszty funkcjonowania, które wyniosły 1873,1 tys. zł i stanowiły 8,9% kosztów ogółem. Główne koszty dotyczyły m.in.: wynagrodzeń osobowych – 10 421,4 tys. zł (100,0% planu po zmianach), usług obcych – 4395,8 tys. zł (96,5% planu po zmianach), zakupu materiałów i energii – 961,8 tys. zł (82,8% planu po zmianach).

Największe różnice w 2023 r. w porównaniu do kosztów z roku poprzedniego odnotowano w Instytucie w kosztach poniesionych na:

- wynagrodzenia bezosobowe, które wzrosły o 20,9% (z 197,1 tys. zł do 238,3 tys. zł) m.in. w wyniku zawarcia większej liczby umów na recenzje wydawnicze,
- usługi obce, które wzrosły o 20,6% (z 3 646,4 tys. zł do 4 395,8 tys. zł) m.in. w wyniku wyższych cen towarów i usług, wdrożenia nowych rozwiązań informatycznych, a także wynajmowania lokalu na siedzibę oddziału zamiejscowego – Biura Instytutu w Berlinie,
- zakup materiałów i energii, które były niższe o 16,8% (w 2022 r. – 1 155,8 tys. zł, w 2023 r. – 961,8 tys. zł) niż w 2022 r., w którym zrealizowano zamówienie publiczne na dostawę 80 komputerów przenośnych wraz z wyposażeniem dodatkowym.

W latach 2020-2022 wzrastały pozostałe koszty funkcjonowania Instytutu (z 510,2 tys. zł do 2012,8 tys. zł). Było to spowodowane utworzeniem oddziałów zamiejscowych w Brukseli i Berlinie oraz podmiotu zależnego w Waszyngtonie i kosztami podróży służbowych, wzrostem inflacji oraz organizacją wydarzeń o strategicznym znaczeniu dla efektywnej realizacji zadań ustawowych Instytutu. Natomiast w 2023 r. koszty te uległy zmniejszeniu o 139,8 tys. zł, tj. o 6,9% w porównaniu do 2022 r., z powodu niższych kosztów noclegów i podróży zapraszanych gości.

W latach 2020-2023 Instytut osiągał nadwyżki przychodów nad kosztami działalności w kwocie odpowiednio: 237,2 tys. zł, 106,4 tys. zł, 340,4 tys. zł i 561,7 tys. zł, co było wynikiem m.in. zrealizowanych szkoleń, sporządzonych ekspertyz, opinii i raportów, przychodów ze sprzedaży publikacji oraz z tytułu odsetek bankowych. Nadwyżki te przeznaczono przede wszystkim na zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych: serwera, macierzy, wzmocnienie stropu w pomieszczeniu Archiwum Zakładowego oraz na podwyższenie wkładu pieniężnego Polish Institute of International Affairs – Washington DC Office LLC (podmiot zależny Instytutu).

Zobowiązania Instytutu na koniec 2023 r. wyniosły 1218,1 tys. zł i były wyższe o 87,9% w porównaniu do 2022 r. (648,4 tys. zł). Wzrosły m.in. zobowiązania z tytułu dostaw towarów i usług, a także z tytułu podatku od osób fizycznych, ubezpieczeń społecznych, pracowniczych planów kapitałowych, a ich wzrost spowodowany był zwiększeniem wynagrodzeń. Na koniec 2023 r. PISM nie posiadał zobowiązań wymagalnych ani długoterminowych.

W 2023 r. PISM nie zaciągał kredytów i pożyczek oraz nie ponosił kosztów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek.

Przeciętne zatrudnienie w 2023 r. wyniosło 81 etatów, tj. 100% planu i w porównaniu do 2022 r. wzrosło o trzy etaty. Wydatki na wynagrodzenia osobowe wyniosły 10 421,4 tys. zł (49,6% ogółu kosztów) i były wyższe o 19,9% w porównaniu do 2022 r. (8689,9 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2023 r. wyniosło 10 721,62 zł i było wyższe o 15,5% w porównaniu do 2022 r. (9284,10 zł). Na wzrost wynagrodzeń wpłynęły zmiany: zaszeregowania pracowników na stanowiskach, miesięcznych stawek wynagrodzenia zasadniczego w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 20 listopada 2022 r. w sprawie zasad wynagradzania i przyznawania innych świadczeń pracownikom Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych¹¹ oraz kwoty wypłaconego dodatku stażowego.

W 2023 r. wydatki na wynagrodzenia bezosobowe¹² wyniosły 976,1 tys. zł (78,1% planu po zmianach) i były wyższe o 6,1% w porównaniu do 2022 r. (920,2 tys. zł). Instytut nie zawierał umów cywilnoprawnych z własnymi pracownikami.

Szczegółowym badaniem pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności ponoszenia kosztów objęto 95 dowodów księgowych na łączną kwotę 2380,5 tys. zł (44 dowody na łączną kwotę

¹⁰ Oprócz planu finansowego PISM w układzie memoriałowym sporządzono plan finansowy w układzie zadaniowym.

¹¹ Dz. U. z 2022 r., poz. 2482.

¹² Obejmują wynagrodzenia bezosobowe i pozostałe.

1870,1 tys. zł dobrano losowo z zastosowaniem metody MUS¹³ i 51 dowodów na łączną kwotę 510,4 tys. zł dobranych celowo), co stanowiło 11,3% kosztów Instytutu poniesionych w 2023 r. i 30,5% kosztów podlegających badaniu (7789,6 tys. zł)¹⁴. Stwierdzono, że objęte badaniem koszty ponoszone były w sposób legalny i gospodarny, na cele i zadania wskazane w ustawie o PISM. Środki z dotacji podmiotowej z budżetu państwa zostały przeznaczone na sfinansowanie bieżącej działalności Instytutu. Terminowo dokonywano płatności, poza jednym przypadkiem, w którym zobowiązanie o wartości 2,7 tys. zł zostało uregulowane po terminie i z tego tytułu Instytut zapłacił odsetki w wysokości 31,06 zł.

W 2023 r. Instytut na podstawie przepisów ustawy Pzp udzielił pięciu zamówień o wartości 2996,3 tys. zł. Objęte badaniem postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego na udzielenie zamówienia na świadczenie usług wyszukiwania, rezerwacji, zakupu i dostarczania biletów lotniczych, kolejowych i autokarowych oraz wyszukiwania, rezerwacji i zakupu usług zakwaterowania o wartości nie większej niż 1700,0 tys. zł brutto przeprowadzone zostało zgodnie z przepisami ustawy Pzp. Natomiast z wyłączeniem stosowania przepisów ustawy Pzp, na podstawie procedur wewnętrznych Instytutu dotyczących zamówień publicznych, udzielono zamówień na łączną kwotę 4323,6 tys. zł, m.in. na: utrzymanie, wsparcie i rozwój systemu teleinformatycznego, zarządzanie i administrowanie serwisami internetowymi, druk i dostarczenie materiałów wydawniczych oraz zakup licencji. Badanie 49 z ww. postępowań o łącznej wartości 564,9 tys. zł wykazało, że przeprowadzono je zgodnie z procedurami wewnętrznymi. Jednak w przypadku zamówienia na druk i dostawę publikacji, ulotek i plakatów niedochowanie należytej staranności przy planowaniu wielkości i ustalaniu jego wartości spowodowało, że w 2023 r. Instytut udzielił na tę usługę 37 zamówień o łącznej wartości 213,0 tys. zł (netto), bez stosowania przepisów ustawy Pzp. Było to niezgodne z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy Pzp.

3.1.3. GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI

Na 31 grudnia 2023 r. na rachunkach bankowych Instytut posiadał środki pieniężne w łącznej kwocie 2256,9 tys. zł, tj. o 1174,3 tys. zł wyższej niż na koniec 2022 r. Środki w wysokości 2 237,1 tys. zł zostały ulokowane u Ministra Finansów w formie depozytu overnight. Instytut nie lokował wolnych środków w innej formie.

PISM, zgodnie z art. 48 ustawy o finansach publicznych oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie¹⁵, przekazywał na koniec dnia w depozyt overnight wolne środki, które nie zostały wydatkowane na wykonywanie zadań lub funkcjonowanie jednostki.

W 2023 r. przychody z tytułu odsetek z lokat overnight wyniosły 242,2 tys. zł, tj. o 98,6 tys. zł więcej niż w 2022 r. (143,6 tys. zł).

3.1.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

W Instytucie opracowano plan finansowy w układzie memoriałowym, plan działań na 2023 r., a także plan finansowy na lata 2023-2025 w układzie zadaniowym. PISM nie sporządził szczegółowego planu rzeczowo-finansowego dotyczącego realizacji ustawowych celów i zadań.

W 2023 r. Instytut zrealizował następujące zadania wynikające z ustawy o PISM:

- trzy projekty badawcze (docelowa wartość miernika – nie mniej niż jeden),
- 685 opracowań analityczno-eksperckich, pracownicy PISM uczestniczyli w 224 konsultacjach eksperckich (docelowa wartość miernika – 1000 opracowań i konsultacji, zrealizowano 909), dodatkowo opublikowano 10 artykułów oraz nagrano kilkadziesiąt podcastów i kilkanaście filmów,
- kursy/szkolenia w zakresie stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej RP i przeszkolił łącznie 516 osób (docelowa wartość miernika: ocenę jakości szkoleń na poziomie 3,5 zrealizowano na poziomie 3,9),
- 29 wydarzeń upowszechniających wiedzę z zakresu stosunków międzynarodowych, kontynuował wydawanie i sprzedaż publikacji: czasopism, książek (docelowa wartość miernika – 40 przedsięwzięć, zrealizowano 44, w tym 29 wydarzeń, 15 tytułów książek i czasopism), ponadto pracownicy PISM udzielili 832 wypowiedzi w mediach,

¹³ Ang. monetary unit sampling, tj. z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

¹⁴ Tj. kosztów funkcjonowania, realizacji zadań i pozostałych kosztów z wyłączeniem kosztów amortyzacji, kosztów wynagrodzeń osobowych, pochodnych, odpisu na ZFŚS oraz kosztów poniżej 1000 zł, zrealizowanych od stycznia do grudnia 2023 r.

¹⁵ Dz. U. poz. 1864.

- 50 seminariów i konferencji, 242 wyjazdy krajowe i zagraniczne (docelowa wartość miernika – 250, zrealizowano 292 przedsięwzięcia), ponadto m.in. pracownicy PISM przeprowadzili osiem wykładów,
- prowadził publiczną bibliotekę specjalistyczną, powiększając jej zasób o 836 książek, pozyskał ponad 4 tysiące czytelników (docelowa wartość miernika – 20 000 odwiedzin czytelników w bibliotece, zrealizowano 34 531).

W 2023 r. w ramach funkcji 15. *Polityka zagraniczna* Instytut realizował dwa zadania 15.1. *Polityka zagraniczna w wymiarze dwustronnym i wielostronnym* oraz 15.2. *Kształtowanie międzynarodowego wizerunku RP, wspieranie rozwoju, demokracji i praw człowieka*, które obejmowały dwa podzadania 15.1.1. *Stosunki dwustronne i wielostronne w wymiarze politycznym i gospodarczym* oraz 15.2.3. *Upowszechnianie wiedzy o Polsce oraz informowanie o polityce zagranicznej RP*, w tym dwa działania: 15.1.1.1. *Dwustronna i wielostronna współpraca polityczna i gospodarcza* oraz 15.2.3.1. *Upowszechnianie wiedzy o Polsce oraz informowanie o polityce zagranicznej RP*.

Całkowity koszt realizacji tych zadań wyniósł 21 007,0 tys. zł, z czego zadania 15.1 – 13 036,9 tys. zł, co stanowiło 96,7% planu i zadania 15.2 – 7970,1 tys. zł, co stanowiło 96,0% planu.

Instytut osiągnął w 2023 r. zaplanowany poziom mierników realizacji ww. podzadań i działań, z wyjątkiem liczby opracowań analityczno-ekspertycznych oraz konsultacji eksperckich, który wykonano na poziomie 91%. Mniejsza wartość miernika niż zakładana wynikała m.in. ze zmniejszenia, względem roku poprzedniego, liczby analiz, przy zwiększeniu liczby opracowań w formie książek i artykułów do obszerniejszych publikacji.

Stopień wykonania mierników określonych na 2023 r. dla poszczególnych podzadań i działań przedstawia się następująco:

- dla podzadania 15.1.1 – stopień realizacji działań wspierających rozwój dwustronnej i wielostronnej współpracy (...) zaplanowano na poziomie 100%, wykonano – 96,08%, w tym:
 - liczba przygotowanych opracowań analityczno-ekspertycznych oraz konsultacji eksperckich (zaplanowano 1000, zrealizowano – 909),
 - liczba przedsięwzięć wspierających rozwój dwustronnej i wielostronnej współpracy międzynarodowej RP w obszarze politycznym i gospodarczym (zaplanowano 250, zrealizowano – 292),
- dla podzadania 15.2.3 – stopień realizacji zadań w obszarze upowszechniania wiedzy o polskiej polityce zagranicznej (...) zaplanowano na poziomie 100%, wykonano – 126,02%, w tym:
 - ocena¹⁶ jakości szkoleń z zakresu doskonalenia zawodowego kadr wykonujących zadania w zakresie stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej RP (zaplanowano 3,5, zrealizowano – 3,9),
 - liczba przedsięwzięć upowszechniających wiedzę o polityce zagranicznej RP, współczesnych stosunkach międzynarodowych i historii dyplomacji (zaplanowano – 40, zrealizowano – 44),
 - liczba odwiedzin czytelników w Bibliotece PISM (zaplanowano 20 000, zrealizowano – 34 531).

3.2. SPRAWOZDANIA

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez Instytut sprawozdań za 2023 r., tj.:

- z wykonania planu finansowego państwowej osoby prawnej,
- z wykonania planu finansowego państwowej osoby prawnej w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania. Stwierdzono, że kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Ww. sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz, za wyjątkiem sprawozdania z wykonania planu finansowego, pod względem merytorycznym.

W sprawozdaniu z wykonania planu finansowego PISM za rok 2023 wykazano nieprawidłową wartość środków pieniężnych wg stanu na początek i na koniec roku (w pozycji: Część I Stan na początek roku,

¹⁶ Ocena w skali 1-4.

pkt 1.1 Środki pieniężne i część X Stan na koniec roku, pkt 1.1 Środki pieniężne), w której ujęto środki funduszu świadczeń socjalnych w wysokości odpowiednio: 5309,56 zł i 19 816,45 zł (konto 130-03 RACHUNEK BANKOWY ZFŚS). W wytycznych w załączniku Nr 31 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej¹⁷ określono, że w pozycji środki pieniężne należy podać wartość środków pieniężnych w kasie i na rachunkach bankowych (w tym wolnych środków przekazanych w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów) dotyczących funkcjonowania i realizacji zadań (nie wykazuje się środków funduszu świadczeń socjalnych). Dane wykazane w sprawozdaniu z wykonania planu finansowego powinny być prezentowane i odzwierciedlać stan środków wg tych samych zasad.

W trakcie kontroli NIK, 20 marca 2024 r. Instytut dokonał korekty ww. sprawozdania i przekazał je do Ministerstwa Spraw Zagranicznych¹⁸.

¹⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 745, ze zm.

¹⁸ W korekcie sprawozdania, po uzyskaniu stanowiska Ministerstwa Finansów, stan środków pieniężnych na początek roku 2023 wykazano zgodnie ze stanem wykazanym na koniec roku 2022.

4. INFORMACJE DODATKOWE

Kontrolę w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych przeprowadzono w dniach od 8 stycznia do 8 kwietnia 2024 r. Wystąpienie pokontrolne zostało podpisane i dostarczone Dyrektorowi Instytutu w dniu 15 kwietnia 2024 r. W wystąpieniu sformułowano dwa wnioski pokontrolne dotyczące dochowania należytej staranności przy planowaniu wielkości i ustalaniu wartości zamówienia na druk i dostawę publikacji, ulotek i plakatów oraz zapewnienia terminowego regulowania zobowiązań, zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy o finansach publicznych.

Dyrektor Instytutu 30 kwietnia 2024 r. zgłosił zastrzeżenie do wystąpienia pokontrolnego. Zastrzeżenie dotyczyło nieprawidłowości polegającej na niedochowaniu należytej staranności przy planowaniu wielkości i ustalaniu zamówienia na druk i dostawę publikacji, ulotek i plakatów oraz ustaleń stanowiących podstawę ww. nieprawidłowości, ocen cząstkowej i ogólnej działalności PISM w tym zakresie oraz wniosku pokontrolnego sformułowanego na jej podstawie.

Zespół Orzekający Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli, uchwałą z dnia 24 maja 2024 r. (KPK-KPO.441.85.2024) oddalił zastrzeżenie.

5. ZAŁĄCZNIKI

5.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ POLSKIEGO INSTYTUTU SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH

Oceny wykonania planu finansowego Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych dokonano stosując kryteria¹⁹ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2023 roku*²⁰.

Przychody (P):	21 568,7 tys. zł
Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	21 007,0 tys. zł
Łączna kwota (G = P + K):	42 575,7 tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie (Wp = P : G):	0
Waga kosztów w łącznej kwocie (Wk = K : G):	0,4934
Nieprawidłowości w przychodach:	nie stwierdzono
Ocena cząstkowa przychodów (Op):	nie oceniano
Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi):	235,1 tys. zł (1,11% kosztów ogółem)

polegały na niedochowaniu należytej staranności przy planowaniu wielkości i ustalaniu wartości zamówienia publicznego na druk i dostawę publikacji, ulotek i plakatów w 2023 r., które skutkowało udzieleniem 37 zamówień o łącznej wartości 213,0 tys. zł netto, bez zastosowania ustawy Pzp oraz zapłaceniu po terminie zobowiązania za świadczenie usług pocztowych w wysokości 2,7 tys. zł i odsetek z tego tytułu w wysokości 31,06 zł.

Ocena cząstkowa kosztów (Ok):	w formie opisowej
Łączna ocena przychodów i kosztów (ŁO ²¹):	w formie opisowej
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	w formie opisowej

¹⁹ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>.

²⁰ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>.

²¹ $\text{ŁO} = \text{Op} \times \text{Wp} + \text{Ok} \times \text{Wk}$.

5.2. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO POLSKIEGO INSTYTUTU SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A – Zadania wynikające z ustawy tworzącej Polski Instytut Spraw Międzynarodowych									
1.	Zadanie wynikające z ustawy o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych²²	18 390,1	20 281,0	21 781,0	21 007,0	110,3	114,2	103,6	96,4
1.1	Polityka zagraniczna w wymiarze dwustronnym i wielostronnym	11 807,4	14 281,0	13 481,0	13 036,9	120,9	110,4	91,3	96,7
1.2.	Kształtowanie międzynarodowego wizerunku RP, wspieranie rozwoju, demokracji i praw człowieka	6 582,7	6 000,0	8 300,0	7 970,1	91,1	121,1	132,8	96,0
Część B – Plan finansowy w układzie memoriałowym									
I	Stan na początek roku	2 858,1	1 900	2 100	2 064,1	66,5	72,2	108,6	98,3
1.	Środki pieniężne	1 747,2	900	1 100	1 105,9	51,5	63,3	122,9	100,5
2.	Należności krótkoterminowe	245,2	300	300	222,9	122,3	90,9	74,3	74,3
3.	Zapasy	865,6	700	700	735,3	80,9	84,9	105,0	105,0
4.	Zobowiązania	1 059,1	200	700	648,4	18,9	61,2	324,2	92,6
II	Przychody	18 730,5	20 281,0	21 781,0	21 568,7	108,3	115,2	106,3	99,0
1.	Dotacja z budżetu państwa	17 884,0	18 781,0	20 281,0	20 281,0	105,0	113,4	108,0	100,0
2.	Pozostałe przychody	846,5	1 500,0	1 500,0	1 287,7	177,2	152,1	85,8	85,8
III	Koszty realizacji zadań	18 390,1	20 281,0	21 781,0	21 007,0	110,3	114,2	103,6	96,4
1.	Amortyzacja	96,8	100,0	100,0	94,5	103,3	97,6	94,5	94,5
2.	Materiały i energia	1 155,8	1 162,0	1 162,0	961,8	100,5	83,2	82,8	82,8
3.	Usługi obce	3 646,4	3 524,0	4 554,0	4 395,8	96,6	120,6	124,7	96,5
4.	Wynagrodzenia: osobowe	8 689,9	10 422,0	10 422,0	10 421,4	119,9	119,9	100,0	100,0
5.	bezosobowe – honoraria	197,1	450,0	450,0	238,3	228,3	120,9	53,0	53,0
6.	bezosobowe pozostałe	723,1	800,0	800,0	737,8	110,6	102,0	92,2	92,2
7.	Ubezpieczenia społeczne	1 525,0	1 875,0	1 875,0	1 873,1	123,0	122,8	99,9	99,9
8.	Fundusz Pracy	200,3	268,0	268,0	246,8	133,8	123,2	92,1	92,1
9.	Podatki i opłaty	143,0	180,0	200,0	164,5	125,9	115,0	91,4	82,3
10.	Pozostałe koszty funkcjonowania	2 012,8	1 500,0	1 950,0	1 873,1	74,5	93,1	124,9	96,1

²² W Instytucie nie opracowano planów rzeczowo-finansowych na rok 2022 i 2023 ani innego planu, prezentującego koszty w podziale na poszczególne zadania wynikające z ustawy o PISM. Sporządzono plany finansowe w układzie memoriałowym i w układzie budżetu zadaniowego.

IV	Stan na koniec roku	2 064,1	1900	2100	3 171,4	92,0	153,6	166,9	151,0
1.	Środki pieniężne	1 105,9	900	1100	2 275,7	81,4	205,8	252,9	206,9
2.	Należności krótkoterminowe	222,9	300	300	91,3	134,6	41,0	30,4	30,4
3.	Zapasy	735,3	700	700	804,4	95,2	109,4	114,9	114,9
4.	Należności długoterminowe	0	0	0	100,5	-	-	-	-
5.	Zobowiązania	648,4	200	700	1 218,1	30,8	187,9	609,1	174,0
Część C i D – Dane uzupełniające									
1.	Zobowiązania zaliczane do państwowego długu publicznego	648,4	200	700	1 218,1	30,8	187,9	609,1	174,0
2.	Wolne środki - depozyty overnight (O/N)	1 077,1	900	1100	2 237,1	83,6	207,7	248,6	203,4

Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdania z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2022 r. planu finansowego (w przypadku państwowej osoby prawnej) zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.).

5.3. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Minister Spraw Zagranicznych
9. Komisja Spraw Zagranicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Dyrektor Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych
13. Biuro Analiz i Petycji Kancelarii Senatu
14. Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu
15. Biblioteka Sejmowa
16. Krajowa Szkoła Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego